

Dossier 7.1: Hoe niemand merkte dat Groot-Brittannië zijn voorsprong kwijtraakte

(Hoofdstuk 7, JT)

De omvangrijke *invisible export* – winsten uit beleggingen en internationale dienstverlening – verhulden een relatieve achteruitgang in de toename van de totale productie en productiviteit in Groot-Brittannië. De *betalingsbalans*, het overzicht van alle transacties van een land met het buitenland, laat dit duidelijk zien. Een betalingsbalans bestaat uit vijf posten, elk met betrekking op de transacties met het buitenland: (1) invoer en uitvoer van goederen, (2) de handel in diensten, (3) de kapitaalopbrengstenbalans (rente en dividenden op buitenlandse investeringen) (4) de kapitaalbalans (leningen verstrekt aan en ontvangen uit het buitenland), en (5) de vermeerdering of vermindering van officiële reserves die de sluitpost vormen en per definitie het saldo vormen van de vier voorgaande.

In Groot-Brittannië was in deze periode het saldo van invoer en uitvoer (de 'handelsbalans') negatief, want er werd meer geïmporteerd dan geëxporteerd. Maar het saldo van internationale dienstverlening was positief, en ook de kapitaalopbrengsten (inkomsten uit beleggingen in het buitenland) deden geld het land instromen. Deze eerste drie onderdelen van de betalingsbalans worden de 'lopende rekening' genoemd, omdat ze het resultaat weergeven van internationale transacties (de overige twee onderdelen vormen de bancaire tegenhanger en geven aan hoeveel officiële reserves, zoals goud en buitenlandse valuta, het land binnenkomen of verlaten). In onderstaande tabel is duidelijk te zien dat de handelsbalans van Groot-Brittannië steeds negatiever werd, terwijl de lopende rekening per saldo juist een toenemend overschot liet zien.

Tabel: *Betalingsbalans van Groot-Brittannië, 1831-1913 (gemiddelde jaarlijkse bedragen in lopende prijzen, in miljoenen ponden).*

	Import	Export	(1) Handelsbalans	(2) Diensten	(3) Kapitaalopbrengsten	Lopende Rekening
1831/35	54	41	-13	14	5	6
1851/55	116	89	-27	24	12	8
1871/75	302	240	-68	87	50	74
1891/95	357	227	-130	88	94	52
1911/13	623	489	-136	153	188	206

Bron: Peter Mathias, *The first industrial nation. An economic history of Britain, 1700-1914* (Londen 1976) 305.